

Poselství Svatého otce Františka ke Světovému dni modliteb za péči o stvoření (1. září 2022)

Drazí bratři a sestry,

„Naslouchej hlasu stvoření“ je téma a výzva letošního Času pro stvoření. Toto ekumenické období začíná 1. září Světovým dnem modliteb za péči o stvoření a končí 4. října slavností svatého Františka. Je to zvláštní doba pro všechny křesťany, zaměřená na to, aby se společně modlili a pečovali o náš společný domov. Byla původně inspirovaná konstantinopolským ekumenickým patriarchátem a stala se příležitostí k rozvíjení naší „ekologické konverze“, k níž nás vybídl svatý Jan Pavel II., abychom tak odpověděli na „ekologickou katastrofu“, kterou předpověděl svatý Pavel VI. již v roce 1970¹.

Pokud se naučíme hlasu stvoření naslouchat, zaznamenáme v něm určitý nesoulad. Na jedné straně je to sladká píseň oslavující našeho milovaného Stvořitele, na druhé straně truchlivý výkřik oplakávající špatné zacházení od nás lidí.

Sladká píseň stvoření nás vybízí k praktikování „ekologické spirituality“², která je vnímavá pro Boží přítomnost v přírodním světě. Je to výzva, abychom svou spiritualitu založili na „láskyplném vědomí toho, že nejsme izolováni od ostatních tvorů, ale s ostatními bytostmi vesmíru tvoříme úžasné univerzální společenství“³. Zejména pro Kristovy učedníky posiluje takováto zářivá zkušenost vědomí o tom, že „všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest“ (Jan 1,3). V tomto Čase pro stvoření se znovu modleme ve velké katedrále stvoření a těšme se z „velkého kosmického chóru“⁴ nesčetných tvorů, kteří zpívají Bohu chválu. Připojme se ke svatému Františkovi z Assisi a zpívejme: „Buď pochválen, můj Pane, se všemi svými tvory“⁵. Připojme se ke zpěvu žalmisty: „Všechno, co dýchá, ať chválí Hospodina!“ (Ž 150,6).

Bohužel, tuto sladkou píseň doprovází truchlivý výkřik. Nebo spíše sbor truchlivých výkřiků. Za prvé, je to sestra matka země, která křičí. Kvůli svévolnosti našich konzumních výstřelků sténá a prosí nás, abychom ji přestali zneužívat a ničit. Pak jsou to různá stvoření, která křičí. Vydání na milost a nemilost „despotickému antropocentrismu“⁶, který je protipólem Kristova ústředního místa v díle stvoření, vymírají nesčetné druhy a navždy přestávají chválit Boha. Ale jsou to také ti nejchudší z nás, kdo křičí. Chudí lidé, kteří jsou vystaveni klimatické krizi, nejvíce trpí dopady sucha, povodní, hurikánů a vln veder, jež jsou stále intenzivnější a častější. Rovněž křičí naši bratři a sestry z domorodých národů. Kvůli dravým ekonomickým zájmům jsou jejich původní území napadána a devastována ze všech stran a vydávají „výkřik, který stoupá k nebi“⁷. A konečně křičí naše děti. Ohroženy krátkozrakým sobectvím s obavami žádají nás dospělí, abychom udělali vše, co je v našich silách, a zabránili kolapsu ekosystémů naší planety nebo ho alespoň omezili.

Když slyšíme tyto truchlivé výkřiky, musíme činit pokání a změnit škodlivý životní styl a způsob života. Evangelijní výzva „Obráťte se, neboť se přiblížilo nebeské království!“ (Mt 3,2), vyzývající k novému vztahu s Bohem, od samého počátku předpokládá také jiný vztah k druhým lidem

¹ Srov. *Projev k FAO*, 16. listopadu 1970.

² Srov. encyklika *Laudato si'*, 216

³ *tamtéž*, 220

⁴ Sv. Jan Pavel II., *Generální audience*, 10. července 2002.

⁵ Srov. *Píseň bratra Slunce*

⁶ Srov. *Laudato si'*, 68

⁷ Srov. postsynodní apoštolská exhortace *Querida Amazonia*, 9

a ke stvoření. Upadající stav našeho společného domova si zaslouží stejnou pozornost jako jiné globální výzvy, jakými jsou vážné zdravotní krize a válečné konflikty. „Povolání střežit Boží dílo je podstatnou součástí ctnostného života. Nepředstavuje něco volitelného ani nějaký druhotný aspekt křesťanského života“⁸.

Jako věřící lidé cítíme zodpovědnost rovněž za to, abychom svým každodenním chováním jednali v souladu s touto potřebou konverze. Nejde však jen o jednotlivce: „Ekologická konverze nezbytná k vytvoření dynamismu trvalé změny je také komunitní konverzí“⁹. Z tohoto hlediska je také společenství národů vyzýváno k angažovanosti v duchu maximální spolupráce, zejména na zasedáních OSN věnovaných problematice životního prostředí.

Summit o klimatu COP27, který se bude konat v listopadu 2022 v Egyptě, představuje další příležitost, jak společně podpořit účinné naplnění Pařížské dohody. Z tohoto důvodu jsem také nedávno zajistil, aby se Svatý stolec jménem Vatikánského městského státu připojil k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu a k Pařížské dohodě v naději, aby lidstvo 21. století „mohlo vzpomínat, že s velkorysostí převzalo svou obrovskou zodpovědnost“¹⁰. Dosažení pařížského cíle omezit nárůst teploty na 1,5 °C je poměrně náročné a vyžaduje zodpovědnou spolupráci všech států, které předloží ambicióznější klimatické plány nebo národně stanovené příspěvky, aby co nejrychleji snížily čisté emise skleníkových plynů na nulu. Jde o to, aby vzorce spotřeby a výroby i životní styl „konvertovaly“ směrem, který bude více respektovat stvoření a integrální lidský rozvoj všech současných i budoucích lidí, rozvoj založený na odpovědnosti, obezřetnosti, solidaritě a pozornosti vůči chudým a budoucím generacím. Základem všeho musí být smlouva mezi člověkem a životním prostředím, která pro nás věřící odráží „stvořitelskou lásku Boha, od něhož pocházíme a k němuž směřujeme“¹¹. Přechod, který tato přeměna přináší, nemůže opomíjet požadavky spravedlnosti, zejména pro ty pracovníky, kteří jsou dopady změny klimatu postiženi nejvíce.

Prosincový summit COP15 o biologické rozmanitosti, který se bude konat v Kanadě, zase poskytne důležitou příležitost k tomu, aby vlády při dobré vůli přijaly novou mnohostrannou dohodu, jež zastaví ničení ekosystémů a vymírání druhů. Podle starověké moudrosti jubilejních roků je třeba „vzpomínat, vracet se, odpočívat a obnovovat“¹². Abychom zastavili další rozpad „sítě života“ – biologické rozmanitosti – kterou nám Bůh dal, modlíme se a vyzýváme národy, aby se dohodly na čtyřech klíčových principech: 1. vytvořit jasný etický základ pro transformaci, kterou potřebujeme k záchraně biologické rozmanitosti; 2. bojovat proti ztrátě biologické rozmanitosti, podporovat její zachování a obnovu a udržitelným způsobem uspokojovat potřeby lidí; 3. podporovat globální solidaritu s ohledem na skutečnost, že biologická rozmanitost je celosvětovým společným dobrem, které vyžaduje společné úsilí; 4. zaměřit se na lidi ve zranitelných situacích, včetně těch, kteří jsou nejvíce postiženi úbytkem biologické rozmanitosti, jako jsou domorodé národy, starší lidé a mladí.

Opakuji: „Chci Božím jménem požádat velké těžební, ropné, lesnické, realitní a zemědělsko-potravinářské společnosti, aby přestaly ničit lesy, mokřady a hory, aby přestaly znečišťovat řeky a moře, aby přestaly intoxikovat lidi a potraviny.“¹³

---

⁸ Srov. *Laudato sí'*, 217

⁹ tamtéž, 219

¹⁰ tamtéž, 165

¹¹ *Projev na setkání „Věda a víra na cestě ke COP26“*, 4. října 2021.

¹² *Poselství pro Světový den modlitby za péči o stvoření*, 1. září 2020.

¹³ *Videoposelství pro lidová hnutí*, 16. října 2021.

Nelze neuznat existenci „ekologického dluhu“¹⁴ ekonomicky bohatších zemí, které v posledních dvou stoletích nejvíce znečišťovaly životní prostředí; vyžaduje to od nich, aby na summitech COP27 i COP15 přijaly ambicióznější opatření. To znamená, že kromě rozhodných kroků v rámci vlastních hranic musí dodržet sliby finanční a technické podpory hospodářsky chudších zemí, které již nyní nesou hlavní tíhu klimatické krize. Měla by se rovněž urychleně zvážit další finanční podpora pro zachování biologické rozmanitosti. Ekonomicky méně bohaté země mají také významnou, ale „diferencovanou“ odpovědnost¹⁵; zpoždění ostatních nemůže nikdy ospravedlnit jejich vlastní nečinnost. Je třeba jednat, a to rozhodně a všichni. Dostáváme se do „bodů zlomu“¹⁶.

V tomto Čase pro stvoření se modleme, aby summit COP27 a COP15 sjednotily lidskou rodinu¹⁷ a rozhodně řešily dvojí krizi – klimatickou a krizi snížené biologické rozmanitosti. Pamatujme na výzvu svatého Pavla, že se máme radovat s radujícími a plakat s plačícími (srov. Řím 12,15); plačme s truchlivým výkřikem stvoření, naslouchejme mu a odpovídejme skutky, abychom se my i budoucí generace mohli stále radovat ze sladké písně o životě a naději pro stvoření.

Řím, u svatého Jana v Lateránu 16. července 2022, Památka blahoslavené Panny Marie z hory Karmel

FRANTIŠEK

---

¹⁴ *Laudato si'*, 51

¹⁵ Srov. *tamtéž*, 52

¹⁶ Srov. *tamtéž*, 61

¹⁷ Srov. *tamtéž*, 13